

MISLEIDENDE SCHOONHEID VAN DE WADDENZEE

Albert Moesker, Lennie 't Hart

De Waddenzee biedt een oneindige visuele schoonheid. Bij vloed een watervlakte met een horizon die vaag wordt onderbroken door het geel en groen van een waddeiland. Bij eb blijkt de bodem te bestaan uit een fantastisch mozaïek van geulen, prielen en platen. Deze visuele schoonheid is ook elk uur van de dag, jaar in jaar uit variabel in de tijd. In die Waddenzee leeft een zoogdier, de zeehond. Deze zeehond kan in visuele schoonheid wedijveren met het fenomeen Waddenzee. Sierlijk van vorm, variabel van kleur en met een trefzekere blik in zijn ogen. Een mooiere combinatie van zee en dier is voor velen niet te bedenken.

Laat in het voorjaar, omstreeks 21 juni, begint de werptijd van een nieuwe jaargang jonge zeehondjes. Door vervuiling van de Waddenzee, met waarschijnlijk in dit geval de PCB's als hoofdveroorzaker, is het aantal geboorten fors afgenomen. Mogelijk is een directe verstering van de hormoonhuishouding de hoofdoorzaak. Ook bestaat de kans dat via sekundaire mechanismen door PCB's veroorzaakt, zoals leverfunctiestoornissen, verhoogde infectiegevoeligheid, het voortplantingsmechanisme verstoord wordt. Naast de absolute afname van het aantal geboortes, groeien ook niet alle pasgeborenen op tot volwassenheid. In 1986 werden 15 pasgeborene zeehondjes dood gevonden. Nog niet dood, maar vaak geïnfecteerd uitgedroogd en verhongerd werden in de Zeehondenreche te Pieterburen 38 'huliers' binnengebracht. Hier van overleden 6. Een groep van 32 kon in gezonde en weldoervoede toestand in de Waddenzee worden uitgezet.

Vervuiling

Al eeuwenlang is het fenomeen 'huiler' bekend. De naam is gegeven vanwege het welhaast humane geluid, dat de hongerende moederloze baby maakt. Het goed tot stand komen van de hechte moeder/kindband schijnt in de zeehondenwereld al heel lang een probleem te zijn. Juist vanwege het feit dat het waarschijnlijk van nature al een probleem is, zullen alle bijkomende versturende factoren het totale aantal huliers alleen maar vergroten. De Waddenzee met haar toeristisch zeer attractieve eilanden verwerken per jaar ongeveer 30 miljoen toeristenovernachtingen. Alleen het eiland Texel beschikt over een afvalwaterzu-

veringsinstallatie. Op de andere eilanden wordt rechtstreeks op het wad geloosd. Dit samen met de andere lozingen vanaf de kust is een forse belasting van het zelfreinigend vermogen van de Waddenzee. Dit vermogen is al verminderd door de verontreiniging met PCB's, pesticiden en andere chemicaliën. De fors toegenomen aanvoer van afvalwater rijk aan fosfaten en stikstofverbindingen doet de planktonontwikkeling sterk toenemen, die op zijn beurt weer een forse aanval op het zuurstofgehalte van het waddenwater doet. Dit verlaagd zuurstofgehalte doet het zelfreinigend vermogen van de Waddenzee weer afnemen.

Bakterie

Er ontstaat zo een leefmilieu voor de zeehonden waarbij bv. de verontreiniging met allerlei bacteriesoorten sterk toeneemt. Optisch mag de Waddenzee er dan redelijk schoon bij liggen, onder de microscoop bezien is het wel anders.

Alleen al in het voorjaar van 1986 werden bij 5 zeehonden akute gewrichtsonsteking geconstateerd. Aangezien een zeehond met akute gewrichtsonsteking

niet kan zwemmen kan hij ook geen voedsel verzamelen en verhongert. Verantwoordelijk voor deze ontstekingen is een bacterie die met kweken geïsoleerd kon worden. Bij 11 zeehonden was sprake van een zeer forse etterige bek-ontsteking. Zo erg dat er soms rottende gaten in de lippen zaten en de tong putten vertoende. Ook hiervoor is naar alle waarschijnlijkheid een bacterie verantwoordelijk.

Alhoewel de Waddenzee dus nog steeds van een unieke visuele schoonheid is, blijkt achter dit beeld een aantal gevaren te schuilen. Het schadelijke effect van diverse verontreinigingen is vaak direct zichtbaar of meetbaar. Hierdoor is dan vroegtijdig een waarschuwing mogelijk en kunnen maatregelen worden getroffen. Het verlies van het zelfreinigend vermogen is echter een veel moeilijker meetbaar fenomeen. De toename van het aantal infecties bij zeehonden en de aard van de daarbij gevonden bacteriën kunnen echter waarschijnlijk als een ernstige waarschuwing worden opgevat.

